Grigore Constantinescu

Comuna

NUCŞOARA

PITEŞTI MMXV

NUCŞOARA

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 4 sate: Nucşoara; Gruiu; Sboghiţeşti; Slatina.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 70 km.
SUPRAFAŢĂ: 437,1 km^2.
POPULAŢIE: 1.442 locuitori [718 M + 724 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localitatea Diamante [Italia].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Nucşoara – 1532 [7040] mai 28 (DRH, B, ŢR, vol. III, doc. 126)• **Slatuni** (Slatina) – 1526 [7034] iulie 6 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. II, doc. 18)• **Secături** – 1595 iunie 16 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Slatina.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin prezenţa, în aria comunei, pe Dealul Gruiul Negru din Slatina, a unor amenajări subterane – bordeie – destinate adăpostirii temporare a produselor agricole şi a unor bunuri materiale deţinute de comunitatea sătească. Apariţia bordeielor este asociată temporal cu perioada migraţiei popoarelor, zona Nucşoarei constituind un loc de refugiu preferat de către oamenii din câmpie, în cursul atacurilor popoarelor migratoare sau incursiunilor de pradă otomane.

TOPONIMIE:

- **Gruiu** – toponim topografic indicând „un bot sau o coadă de deal". Numele anterior, **Secături**, îşi avea originea în aspectul exterior al locului pe care s-a constituit aşezarea, terenul fiind complet defrişat.
- **Nucşoara** – toponim diminutival sincopat, format pe baza apelativului *nucă* [Ruticilla phoenickorus]. În «Dicţionarul geografic al judeţului Muscel», se consemnează următoarele: „Numele comunei vine de la diminutivul *nucuşor*, fiindcă tradiţia spune că primul om care s-a aşezat aici s-a stabilit lângă un nuc mic, de unde comuna ce s-a format a primit numele de Nucuşoara, care apoi s-a schimbat în Nucşoara.". Paul de Alep, secretarul patriarhului Macarie al Antiohiei, menţiona, în anul 1658, referindu-se la denumirea localităţii vizitate: „Nucşoara, adică Satul Nucilor, acolo, fiind foarte mulţi nuci.".
- **Sboghiţeşti** – toponim asociativ format pe baza apelativului regional „sbughit", cu sens de „om fugit de undeva", atribuit de „pământeni" unui cioban refugiat din Transilvania din cauza persecuţiilor religioase determinate de Unirea cu Roma şi stabilit în aria actuală a aşezării situate între Corbi şi Nucşoara.
- **Slatina** – toponim topografic format pe baza apelativului de origine slavă *slatină* ≈ „sărătură umedă cu smârcuri de apă", indicând existenţa unor „sărături" în aria satului. Monografiști locali, afișând un fals spirit „enciclopedist", explică etimologic, cu extremă dificultate, proveniența toponimului din „sald" (auriu), argumentând prin existența unor zăcăminte aurifere, întrucât „țiganii căutau aur în nisipurile Cernatului", deși recoltarea prețiosului metal din nisipul apelor râurilor montane include o arie geografică extinsă între Olt și Dâmbovița. [v. Bezviconi – *Călători ruși în Moldova și Muntenia*,1947]. Mult mai verosimilă este semnificația toponimică de „sărătură" < sal [I. I. Russu], deoarece, din vârful Șețu, izvorăsc ape cu o concentrație accentuată în sare, orientate spre Slănic, un alt toponim generat de existenţa unor sărături în arealul de constituire a așezării. Nu este exclus ca acest loc mocirlos să fi fost denumit, de către primii locuitori, „Slatina", prin antonimie cu „Secături" – „loc pietros, relativ uscat, rezultat prin defrișarea pădurilor" din teritoriul său.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură tradiţională integrată coordonatelor caracteristice zonei montane din judeţul istoric Muscel. Vechile case erau construite din lemn de brad sau de stejar, iar acoperişul în patru ape avea o învelitoare de şindrilă din acelaşi material lemnos. În situaţia construcţiilor de locuit dispuse pe două niveluri, camerele erau separate printr-o tindă centrală şi prezentau, pe latura frontală, o prispă deschisă, sau închisă cu pălimar de lemn.

Existenţa unor legături tradiţionale cu românii din Transilvania este invederată de schimbul de mărfuri efectuat cu ocazia târgului anual organizat în poiana Sânt Ilie.

Nucşoara reprezintă unul dintre renumitele centre de creaţie specializat în confecţionarea mobilierului ţărănesc, a portului popular şi a textilelor de interior, în încondeierea ouălor.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea costumelor populare şi a ţesăturilor de interior: Laurenţia Burlănescu, Filofteia Cujbescu, Verona Cujbescu, Elena Lemnaru. În arta crestăturilor în lemn, se remarcă, în special, în lucrările ample cu tematică religioasă, precum «Troiţa Liliana Nanu» din Poenărei, vestitul sculptor Ion Rodoş.

Meştere renumite în arta ţesutului şi a cusutului: Maria Burlănescu (n. 1889) şi Elena Mălureanu (n. 1924) erau specializate în confecţionarea: iilor, cămăşilor bărbăteşti, fotelor, prosoapelor, şervetelor, feţelor de masă pe care le vindeau în târgurile din zonă; Filofteia Cujbescu (n. 1902) era neîntrecută în încondeierea ouălor, iar Ion Buiculescu (n. 1904) şi Aurel Oproiu (n. 1906) realizau furci de tors bogat ornamentate din lemn de sânger. Victor Holandra (n. 1914) confecţiona etajere din gips şi praf de marmură. În fascinanta artă a încondeierii ouălor, este meşteră renumită Silvia Belu. Prelucrarea artistică a cerii reprezintă o meserie artistică pentru Gina Borovină. Confecţionarea obiectelor prin împletirea unor materiale vegetale constituie o meserie, dar şi o pasiune pentru Maria Florea şi Dorina Ursu.

În domeniul folclorului literar local, printre cele mai reprezentative creaţii se înscriu baladele: Cântecul ciobanului care şi-a pierdut oile; Cântecul lui Milea; Fata şi cucul; Uncheşii, precum şi doinele: Foaie verde siminoc şi Ioana din Valea Mare.

Un excepţional talent interpretativ dovedea cântăreaţa amatoare de muzică populară **Maria Cârstoiu** (Piţuleasa), de la care celebrul folclorist român Constantin Brăiloiu culegea, în anul 1935, nestemate al creaţiei lirice locale, şi căreia nepotul său, distinsul folclorist şi remarcabilul publicist argeşean Constantin Cârstoiu, i-a evocat viaţa dăruită cântecului popular în emoţionanta carte: «Drumul Piţulesei. Maria Cârstoiu – valoros rapsod al plaiurilor muscelene», apărută sub egida Centrului judeţean Argeş al creaţiei populare. Harul fascinant al Piţulesei a fost moştenit, în familia sa, de către solistele de muzică populară: Ecaterina Regep şi Viorica Tefeleu.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Brâul ca la Nucşoara, Brâul de la Sboghiţeşti, Căţeaua, Ciobănaşul, Mariţica, Ungurica, Vulpea.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Izvorul Tămăduirii – în satul Sboghiţeşti.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» Nucşoara –[▲]– ctitorită, în 1889-1890, de „obştea satului, în frunte cu preotul Petre Arnăuţoiu, Din Milea, Onea Cujbescu ş. a.", pe locul unei biserici de lemn „ruinate". Biserica a fost reparată radical în: 1913, 1950, 1967. Plan „în formă de corabie", cu altar semicircular în interior şi poligonal în exterior; naos extins cu abside laterale; pronaos cu cafas lucrat artistic din lemn; pridvor închis, cu trei arcade semicirculare sprijinite pe coloane, frontal, şi coloane angajate, lateral. Turla cilindrică de deasupra naosului şi turla octogonală, pe bază pătrată, peste pronaos conturează imaginea bisericii construite în apropierea lacului „Învârtita". Clopotniţa de plan pătrat, amplasată la vest de biserică, este prevăzută cu un portal larg de acces.

Pictura în frescă realizată de Emil Ivănescu-Millan din Curtea de Argeş [1970]. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Octoih [1742], Molitvelnic [1811], 12 Mineie [1852], Evanghelie [1865] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

Cruci de piatră cu caracter votiv: **Grui** (Secături): XVIII –[▲]– în livada lui Luca Tefeleu; ¾ XVIII –[▲]– la nord-vest de sat ■~**Nucşoara**: 1729-1730 [7328] –[▲]– în centru, în grădina Mariei Banu; 1759-1760 [7268] –[▲]– vizavi de dispensar.

Monument eroi: **Nucşoara** [1877; 1916-1918; 1941-1945]; autor: I. Pavoni – lângă Biserica Nucşoara.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 102 locuitori ai comunei Nucșoara, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [1], Primul război mondial [61], Al doilea război mondial [40].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial , localitatea a fost „câmp de luptă", prin instalarea, la 25 septembrie 1916, a unui „post de patrulare și supraveghere" a Văii Râului Doamnei, întărit, la 11 octombrie 1916, cu un escadron dintr-un regiment de călărași și, în noaptea de 30 spre 31 octombrie, cu Brigada a 2-a Cavalerie, care au respins, la 31 octombrie, un puternic atac inamic. Retragerea brigăzii de cavalerie, dislocată în zona Aninoasa, a facilitat ocuparea comunei Nucșoara de către forțele dușmane la 9 noiembrie 1916.

MEMENTO:

CASA MEMORIALĂ Elisabeta şi Gheorghe Rizea – evocatoare a Rezistenţei armate anticomuniste de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş, al cărei nucleu principal s-a constituit în Nucşoara; în casă, în prezenţa colonelului Gheorghe Arsenescu, iniţiatorul şi coordonatorul Grupării «Haiducii Muscelului», partizanii au depus jurământul solemn, ţinând o cruce, în mâna stângă, şi o armă, în mâna dreaptă, angajându-se să lupte pentru „salvarea şi eliberarea patriei din ghearele fiarelor comunisto-bolşevice şi de sub jugul greu al ruşilor".
●**Placă comemorativă** – fixată pe frontispiciul clopotniţei bisericii din Nucşoara; text incizat: „Veşnică recunoştinţă eroilor Rezistenţei anticomuniste din organizaţia «Haiducii Muscelului» /.../ 27 iulie 1997.". ●**Monumentele funerare** din cimitirul Nucşoara ale familiilor: Arnăuţoiu, Drăgoi, Rizea etc., participante la Rezistenţa armată anticomunistă din Munții Făgăraș.

– REZERVAŢII NATURALE

REZERVAȚIA NATURALĂ IEZER, cu o suprafață de 300 ha, situată în masivul Iezer-Păpușa, în SE Munților Făgăraș, între Dâmbovița (la E) și Râul Doamnei (la V), masiv format din șisturi cristaline, prezentând o culme înaltă, cu direcție NE-SV, dominată de mai multe vârfuri (Păpușa – 2391 m, Bătrâna – 2341 m). Din flora ocrotită a rezervației Iezer, fac parte: argintica, bujorul de munte sau smirdarul, cimbrișorul de munte, garofița alpină, piciorul cocoșului, zâmbrul. Rezervația include și lacul glaciar Iezer, cu o suprafață de 0,60 ha. Pădurea Iedu-Cernat, pădure secular de conifere, este rezervație forestieră.

LACUL „ÎNVÂRTITA" – „lac carstic, cantonat în formaţiuni din gips (singurul din ţară), la 780 m altitudine; situat, în zona centrală a satului Nucşoara, pe o poliţă structurală a interfluviului dintre râul Vâlsan şi Râul Doamnei; are o suprafaţă de 2,2 ha şi o adâncime maximă de 5 metri". O **placă memorială** consacrată eroilor din Nucşoara ai Rezistenţei armate anticomuniste din Munții Făgăraș este amplasată pe latura sudică a lacului, lângă şosea.

IN MEMORIAM

✪ Martiri ai luptei pentru libertate participanţi la Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş [1948-1958]: **ARNĂUŢOIU I. PETRE** [1926-1959], agricultor; **ARNĂUŢOIU I. TOMA** [1921-1959], ofiţer; **DRĂGOI N. ION** [1900-1959], preot; **JUBLEANU TITU** [1902-1959], muncitor forestier; **MILEA BENONE** [1927-1959], muncitor forestier; **MOLDOVEANU ALEXANDRU** [1904-1959], învăţător; **SĂNDOIU ION** [1910-1959],

muncitor forestier – executaţi la Închisoarea Jilava în noaptea de 18/19 iulie 1959 şi **ARNĂUŢOIU IOAN-IANCU** [1887-1962], învăţător; soţia sa, **ARNĂUŢOIU LAURENŢIA** [1894-1962], casnică; **PLOP MARIA** [1927-1962], casnică – morţi în detenţie; **MARINESCU ION** [1927-1952] – student la Facultatea de medicină din Cluj, ucis în munţi; **JUBLEANU MARIA** [+1950 august 9] împuşcată în munţi, de Securitate, şi fiul ei, **JUBLEANU CONSTANTIN/TICĂ** [1931-1958 mai 20], care s-a sinucis, cu ultimul cartuş, în bordeiul din Poenărei, pentru a nu se preda viu, după ce deschisese foc de armă împotriva securiştilor care asaltau adăpostul de la Râpile cu Brazi.

✪ **TRĂGAISTĂ-NUCŞOREANU PETRE** – autodidact, redactor al revistei cvasiumoristice «Biciul cultural», cu o periodicitate incertă, având evidente accente de critică socială, concepute la Nucşoara în perioada interbelică şi dactilografiate la Bucureşti, revistă cu un subtitlu semnificativ: „Abonament cât vrei să dai, apare când poate !”…

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 331; Idem– *Rezistenţa armată anticomunistă de pe versanţii sudici ai Munţilor Făgăraş*, www.google.ro, calameo.1227548;

Alexandru Marinescu– *Cronica Rezistenţei eroice anticomuniste a grupului de partizani din Munţii Făgăraş*, www.google.ro, calameo.1227548; Ion Oprescu, Lică Retevoi– *Monografia comunei Nucşoara, judeţul Argeş*, Piteşti, 2005, 96 p.; Ion Oprescu, Valentin Retevoi, Lică Retevoi, Ioan-Nelu Oprescu– *Monografia comunei Nucşoara, judeţul Argeş*, Piteşti, 2007, 160 pag.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

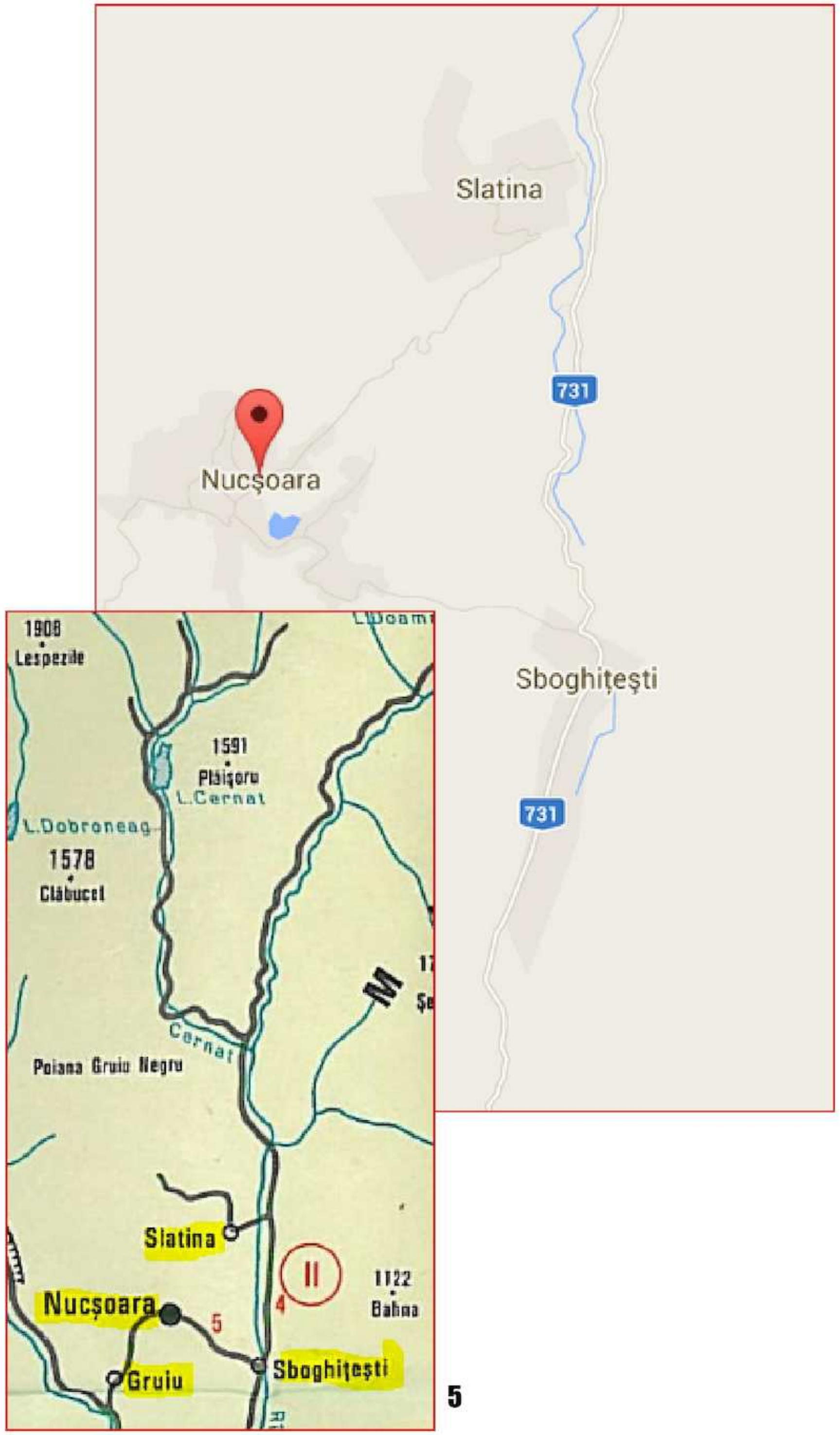
Slatina
Nucşoara
731
Sboghiţeşti
731
1908
Lespezile
1591
Plăişoru
L.Cernat
L.Dobroneag
1578
Clăbucet
Cernat
Poiana Gruiu Negru
Slatina
II
1122
Bahna
Nucşoara
5
Sboghiţeşti
Gruiu

5

PRIMĂRIA COMUNEI NUCŞOARA.

LACUL NUCŞOARA.

BISERICA
NUCŞOARA.

Maria Arsenescu
Elena Arnăuţoiu
Laurenţia Arnăuţoiu
Maria Plop
Ioana Voicu Arnautoiu
Elisabeta Rizea şi soţul Gheorghe Rizea
Ion Marinescu
Marina Chirca
Haiducii Muscelului din Nucsoara
Neamul Romanesc
Negoescu Vasile
Ana Simion

CASA ELISABETA ŞI GHEORGHE RIZEA.

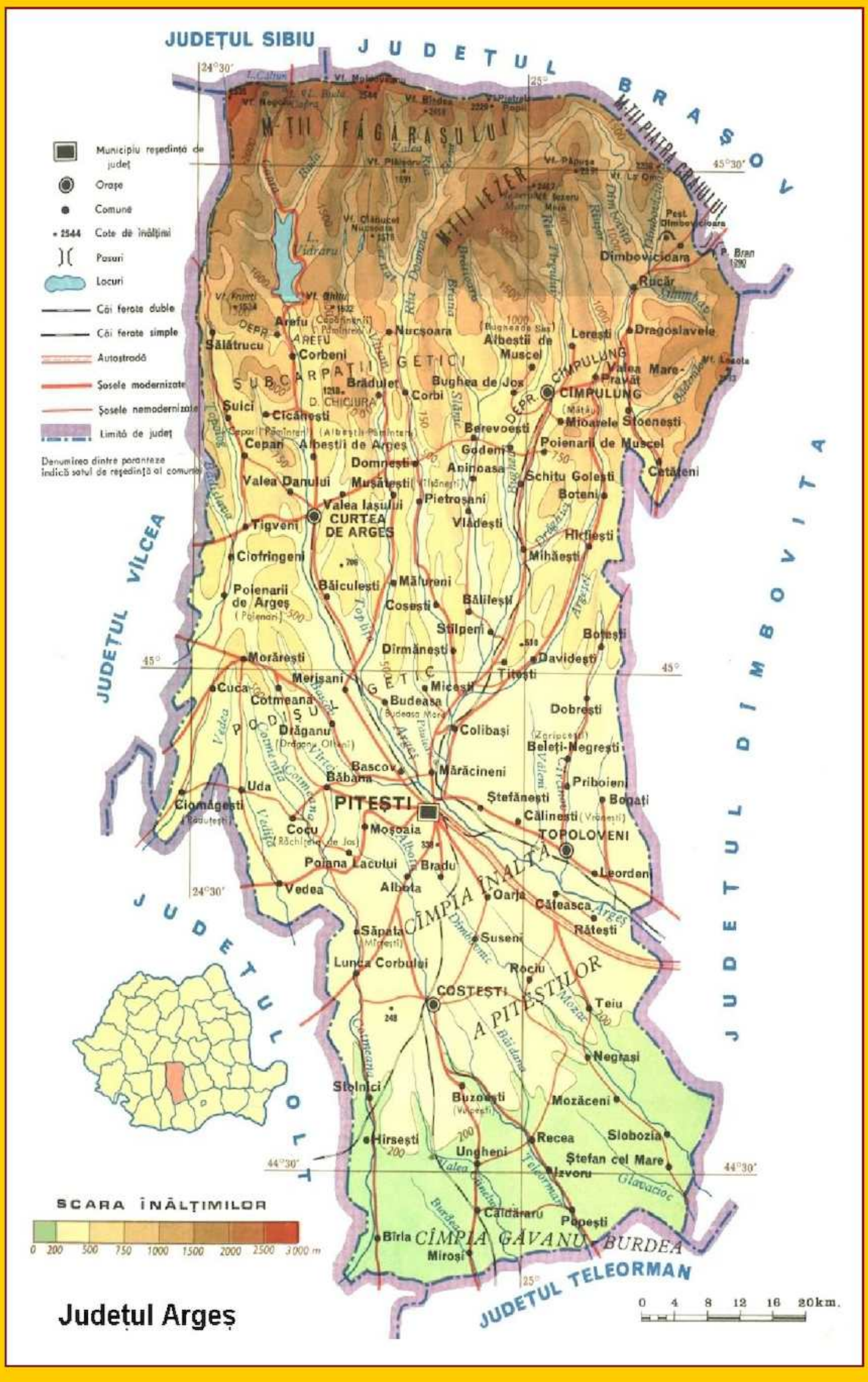

Județul Argeș